

چشم انداز اقتصاد جهانی

♦ مترجم: محبوبه خادم نعمت‌اللهی

دانشجوی دکتری اقتصادسنجی دانشگاه علامه طباطبائی تهران

بعد از دو سال که از بیماری کرونا (کوید ۱۹) می‌گذرد، عمیق‌ترین رکود جهانی بعد از جنگ جهانی دوم رخ داده که اقتصاد جهانی را دوباره در معرض خطر قرار داده است. در همین زمان، تورم بالا و رشد پایین شکل گرفته، حتی اگر رکود جهانی رفع شود، درد رکود تورمی می‌تواند برای چند سال تداوم یابد، مگر این‌که عرضه افزایش یابد.

در بحبوحه‌ی جنگ اوکراین با وجود این‌که تورم فزاینده و نرخ بهره‌ی بالا وجود دارد، پیش‌بینی می‌شود که رشد اقتصاد جهانی در سال ۲۰۲۲ دچار ریزش و رکود شود. تورم بیش از حد و رشد پایین‌تر در چند سال اخیر، پیامدهای بی‌ثبات‌کننده برای اقتصادهای با درآمد متوسط و پایین داشته است. این پدیده، رکود تورمی^۱ نامیده می‌شود که جهان از دهه‌ی ۱۹۷۰ با آن مواجه نبوده است.

پیش‌بینی‌های ما، کاهش‌های قابل‌توجه را نشان می‌دهد: انتظار می‌رود که رشد جهانی، به‌شدت کند شود و از ۵/۷ درصد در سال ۲۰۲۱ به ۲/۹ درصد در سال ۲۰۲۲ کاهش یابد. این مورد هم‌چنین، یک سوم کاهش رشد را نسبت به ژانویه‌ی ۲۰۲۲ نشان می‌دهد که ۴/۱ درصد است. افزایش سریع در قیمت‌های غذا و انرژی همراه با اختلالات عرضه و تجارت که ناشی از جنگ اوکراین و استانداردهای نرخ بهره که در حال حاضر به وقوع پیوسته است باعث ایجاد بیشترین کاهش در نرخ رشد شده است.

کوید ۱۹ باعث ایجاد شکست در رشد درآمد و کاهش فقر در کشورهای در حال توسعه شده است. سقوط ناشی از جنگ اوکراین با این چالش‌ها ترکیب شده است. انتظار می‌رود که رشد درآمد و کاهش فقر ۳/۴ درصد در سال ۲۰۲۲ رشد داشته باشد که نصف نرخ موجود در سال ۲۰۲۱ و زیر متوسط در سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۹ است. کشورهای با درآمد متوسط، یک کاهش شدید در رشد را در سال ۲۰۲۲ تجربه می‌کنند و ۱/۳ درصد کاهش را نسبت به پیش‌بینی ژانویه از دست می‌دهند. به علت وجود شوک‌های معکوس در دو سال گذشته، درآمد سرانه‌ی واقعی در سال ۲۰۲۳، پایین سطح قبل از وقوع بیماری کوید ۱۹ باقی می‌ماند که حدود ۴۰ درصد در کشورهای در حال توسعه می‌باشد. برای بسیاری از کشورها، رکود غیرقابل اجتناب است. با عرضه‌ی گاز طبیعی که محدود شده، مخصوصاً برای استفاده در شبکه‌های برق و کودهای شیمیایی در کشورهای فقیرتر، خبر افزایش محصولات عمده در سراسر جهان برای رفع رکود تورمی و بازیابی رشد غیرتورمی ضروری خواهد بود.

این نسخه از گزارش چشم‌انداز اقتصاد جهانی، با تأکید بر این‌که چگونه رکود تورمی در کشورهای در حال توسعه تأثیر می‌گذارد، اولین ارزیابی منظم از این‌که چگونه شرایط اقتصادی جهانی اخیر با دوره‌ی رکود تورمی دهه‌ی ۱۹۷۰ مقایسه می‌شود را ارائه می‌دهد. بینش‌ها هوشمندانه است: افزایش نرخ بهره که نیاز بود تورم را در اواخر دهه‌ی ۱۹۷۰ کنترل کند، آن‌قدر تورم بالا بود که رکود جهانی را به همراه خود آورد و با یک رشته از بحران بدهی در کشورهای در حال توسعه همراه شد که «یک دهه‌ی از دست رفته»^۲ ایجاد کرد. خطر رکود تورمی امروزه درک می‌شود. بین سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۴، پیش‌بینی می‌شود که رشد جهانی، ۲/۷ درصد کاهش یابد که بیش از دو برابر کاهش بین سال‌های ۱۹۷۶ و ۱۹۷۹ است. رشد از دست رفته، ممکن است در سراسر دهه به خاطر سرمایه‌گذاری ضعیف در اکثر بخش‌های جهان تداوم یابد. با تورمی که در حاضر در بسیاری از کشورها در چندین دهه بالا است، این ریسک وجود دارد که تورم برای دوره‌ی بیشتری نسبت به آنچه که پیش‌بینی شده است، بالاتر باقی بماند. در حال حاضر، بدهی عمومی خارجی در کشورهای در حال توسعه در سطوح بالایی قرار دارد. اکثر این بدهی، مربوط به اعتباردهندگان بخش خصوصی است و بخشی از آن مربوط به نرخ بهره‌های متغیری است که به‌طور ناگهانی افزایش می‌یابند. در حالی‌که شرایط تأمین مالی و سرمایه‌گذاری در جهان سخت‌تر می‌شود و ارزش پول‌های رایج پایین می‌آید و

ضروری است که بار مسکن، حمایت و جابه‌جایی پناهندگان و آوارگان داخلی پوشش داده شود.

• دوم، با افزایش قیمت نفت و مواد غذایی مقابله شود. ضروری است که عرضه‌ی کالاهای غذایی و انرژی تقویت شود. بازارها جلونگر هستند، حتی یک خبر کوچک از عرضه‌ی آتی، قیمت‌ها و انتظارات تورمی را کاهش می‌دهد. در فقیرترین ملت‌ها، در هنگام وجود بیشترین ریسک در بحران غذایی، شبکه‌های امنیت اجتماعی، باید تقویت شوند. هم‌چنین لازم است که محدودیت‌های صادرات و واردات به دلیل اینکه افزایش در قیمت‌ها را تشدید می‌کنند، برداشته شود.

• سوم، تلاش شود که بدهی‌ها کاهش یابند. آسیب‌پذیری بدهی برای کشورهای با درآمد پایین حتی قبل از بحران بیماری همه‌گیر کوید ۱۹، بسیار زیاد بود. با گسترش مشکلات بدهی در کشورهای با درآمد متوسط، ریسک اقتصاد جهانی بیشتر می‌شود. بنابراین برای این‌که افزایش بدهی و ریسک‌های موجود در مقابل رشد آتی را کاهش یابد، نیاز است که کاهش بدهی سریع، جامع و قابل ملاحظه باشد. • چهارم، آمادگی بهداشتی و تلاش برای مهار کوید ۱۹ تقویت شود. گسترش پوشش واکسیناسیون در کشورهای با درآمد پایین که همان واکسن برای کوید ۱۹ است، باید در اولویت جهانی قرار گیرد.

• پنجم، انتقال به منابع انرژی با کربن کم، با سرعت بیشتری صورت گیرد. کاهش وابستگی به سوخت‌های فسیلی نیاز دارد که سرمایه‌گذاری‌های بیشتری در شبکه‌های برق، منابع انرژی پاک‌تر و کارآیی انرژی بیشتر صورت گیرد. سیاست‌گذاران ملی باید چهارچوب‌های نظارتی هوشمند برای آب‌وهوا ایجاد کنند، ساختارهای انگیزشی را اصلاح کنند و مقررات استفاده از زمین را تکمیل نمایند.

بعد از بحران‌های متعدد، نیاز است که رفاه بلندمدت با رشد سریع‌تر و محیط سیاستی با قوانین پایدارتر ایجاد شود. این مورد دلیل خوبی است که انتظار می‌رود زمانی که جنگ اوکراین تمام می‌شود، تلاش‌ها دوچندان شود و با گروه بانک جهانی، اقتصاد اوکراین بازسازی شود و رشد جهانی دوباره ایجاد گردد. بنابراین، سیاست‌گذاران در هر نقطه‌ای از جهان باید با بحران‌های توسعه‌ای دیگر مقابله کنند که این بحران‌ها همان فاجعه‌ی افزایش قیمت‌های مواد غذایی و انرژی، تهدید به رکود تورمی، افزایش در نابرابری و بی‌ثباتی، تغییرات آب‌وهوایی و نیز رشد مازاد بدهی است. ♦♦

منابع:

- International Bank for Reconstruction and Development
(2022), The World Bank

مشکلات بدهی زیاد می‌شود که این مشکلات قبلاً مخصوص کشورهای با درآمد پایین بود، این مشکلات به کشورهای با درآمد متوسط نیز انتقال می‌یابد.

حذف همسازی پولی در آمریکا و کشورهای پیشرفته‌ی دیگر همراه با افزایش در هزینه‌های وام‌گیری بعد از آن، موقعیتی را به وجود آورد که کشورهای در حال توسعه نیز به همان سمت حرکت کردند. علاوه بر این، در دو سال بعدی، اکثر کمک‌های مالی که در سال ۲۰۲۰ فراهم شده‌اند برای مبارزه با بیماری همه‌گیر کوید ۱۹ به کار گرفته شدند. علیرغم وجود این تثبیت‌ها، سطوح بدهی هنوز در سطح بالایی باقی مانده است.

تحلیل نشان می‌دهد که شرایط فعلی با شرایط دهه‌ی ۱۹۷۰ از ابعاد گوناگون متفاوت است. دلار قوی شده که این در حال حاضر با دهه‌ی ۱۹۷۰ که دلار ضعیف بود، متفاوت است. قیمت‌های نفت در سال‌های ۱۹۷۳-۱۹۷۴ چهار برابر شد و در سال‌های ۱۹۷۹-۱۹۸۰ دو برابر شد. در حال حاضر، در شرایط تعدیل شده بر اساس تورم، قیمت‌های نفت فقط دوسوم آنچه که در دهه‌ی ۱۹۸۰ بود، می‌باشد. ترازنامه‌های مؤسسات (نهادهای) مالی اصلی در دهه‌ی ۱۹۷۰ ریسک داشتند و در حال حاضر، آن‌ها معمولاً قوی هستند. اقتصادها در حال حاضر، در سراسر جهان نسبت به دهه‌ی ۱۹۷۰، انعطاف‌پذیرتر هستند و چسبندگی‌های ساختاری کم‌تر در دستمزدها و بازارهای نیروی کار دارند. مهم‌تر از همه، سیاست‌گذاران در وضعیت بهتری قرار دارند که از جهت‌های موافق رکود تورمی، جلوگیری می‌کنند. چهارچوب سیاست پولی معتبرتر است و با الزامات ثبات قیمتی مشخص برای بانک‌های مرکزی در بسیاری از کشورهای در حال توسعه و پیشرفته، یکسان است. انتظارات تورمی در بلندمدت، بهتر برآورد می‌شود. سرمایه و تکنولوژی موجود، این ظرفیت را دارند که افزایش‌های عظیم در عرضه را ایجاد کنند، در حالی که انتظارات قیمتی را پایین نگه می‌دارند.

کاهش ریسک رکود تورمی، به معیارهای هدفمند و مؤثر نیاز دارد که توسط سیاست‌گذاران در سراسر جهان مطرح می‌شود. این گزارش، اقدامات سیاست‌گذاران را مطرح می‌کند که چه کارهایی برای اجتناب از بدترین پیامدها انجام می‌دهند و چرا آن اقدام باید سریع انجام شود. در عصر بحران‌های جهانی هم‌پوشان، سیاست‌گذاران در سراسر جهان نیاز دارند که بر اقدامات خود در پنج قسمت کلیدی تمرکز نمایند:

• ابتدا، آسیب به مردمی را که از جنگ اوکراین متأثر شده‌اند، کم کنند که این مورد با هماهنگی واکنش در برابر بحران جهانی که شامل تحویل کمک‌های مالی، پزشکی و مواد غذایی به مناطق جنگ‌زده است، امکان‌پذیر است. هم‌چنین،

بعد از بحران‌های متعدد، نیاز است که رفاه بلندمدت با رشد سریع‌تر و محیط سیاستی با قوانین پایدارتر ایجاد شود. این مورد دلیل خوبی است که انتظار می‌رود زمانی که جنگ اوکراین تمام می‌شود، تلاش‌ها دوچندان شود و با گروه بانک جهانی، اقتصاد اوکراین بازسازی شود و رشد جهانی دوباره ایجاد گردد. بنابراین، سیاست‌گذاران در هر نقطه‌ای از جهان باید با بحران‌های توسعه‌ای دیگر مقابله کنند که این بحران‌ها همان فاجعه‌ی افزایش قیمت‌های مواد غذایی و انرژی، تهدید به رکود تورمی، افزایش در نابرابری و بی‌ثباتی، تغییرات آب‌وهوایی و نیز رشد مازاد بدهی است.